

VARROA TEETTÄÄ TÖITÄ,

mutta uutta hyötyäkin torjunnasta näkyvissä

Kiireisin vuodenaika mehiläistarhaajan rutiineissa on takana päin. Varroa on kuitenkin loinen, jonka kanssa on oltava hereillä ja valppaana jatkuvasti. Paras keino selvitä varroan kanssa on talveuttaa vain vahvoja, punkittomia tai vähäpunkkisia terveitä yhteiskuntia, joissa on paikallisiin oloihin sopeutuneita mehiläisiä.

SML:n jalostusprojekti on hyvä alku kestäväälle kehitykselle, jossa näköpiirissä siintävät hyvin toimivat, vahvat yhteiskunnat. Tähän tilanteeseen on kuitenkin vielä matkaa. Tarkkailutarhaajien loppukesästä perustamat koetarhojen pesät ovat nyt talvehtimassa, ja ensimmäisiä tuloksia päästään kirjaamaan keväällä. Yksittäisen tarhaajan keino auttaa jalostusprojektissa on suosia kotimaisia emoja. Tälöin paikallisiin oloihin sopeutuminen nopeutuu, kun vieraista oloista tuotu geenimateriaali vähenee. Jalostusarvokoituksiin tuki täytyy saada sopivasti uusia geenejä. Jokainen tarhaaja voi omalla tarhallaan myös seurata yhteiskuntien käyttäytymistä ja talvenkestävyyttä.

Kuhnuritoukat ruokakäyttöön

Varroan torjunta saa aivan uuden ulottuvuuden, kun voimme jatkossa hyödyntää kesäkauden aikaisen torjunnan tuotokset eli pesästä poistetut kuhnuritoukat. Eviran nopealla aikataululla myöntämä koeaika kuhnurituotteiden myynnille alkoi marraskuun alussa. Tarkemmat ohjeet yhteisruoan tuotannosta löytyvät Eviran nettisivuilta, lisätietoa kuhnurien ruokakäytöstä voi lukea tästä lehdestä sivuilta 212–213. Kahden vuoden koeaikana saadaan hyviä kokemuksia ja rahallista hyötyä arvokkaasta pesän tuotteesta, joka on tähän asti monella tarhaajalla päätenyt kompostiin tai kanojen ruoaksi. On kuitenkin tärkeää

muistaa, että pesille, joista kerätään kuhnuritoukkia ihmisravinnoksi, ei saa tehdä mitään torjuntajauhoja, kuten esimerkiksi toukokuusta muurahais-happotorjuntaa.

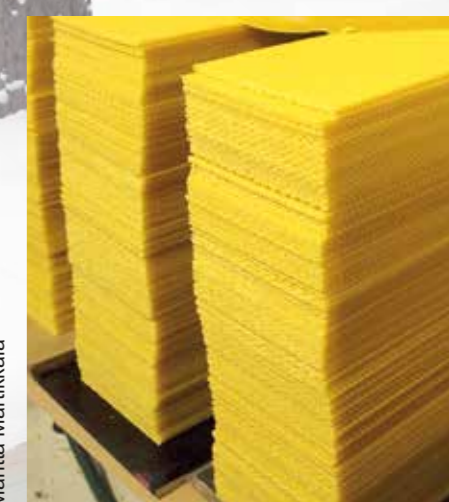
Torjunnan seuranta tärkeää

Oksaalihapetus eli varroantorjunnan vuoden viimeinen toimenpide on suurimmalla osalla tarhoista jo varmasti tehty, mutta vielä ehtii. Punkit, jotka oksaalihapolla tippuvat, kannattaa myös laskea. Tähän aikaan muurahaisetkaan eivät vääristä seurannan tulosta. Anna seulan olla noin viikon ja laske pudonneiden punkkien kokonaismäärä. Kokonaismääränä alle 200 punkkia on siedettävä tulos. Yli 1 000 hapotuksella pudonnutta punkkia on hälyttävää, joten harkitse torjuntaa oksaalihapolla viikon sisällä puhdistuslennon jälkeen.

Monessa maassa mehiläistarhaajat käyttävät useita kemiallisia torjunta-aineita meillä käytössä olevien luonnonhappojen, eli muurahais- ja oksaa-

Maritta Martikkala

Tarja Ollikka

Kierrätä omat vahat pohjukkeiksi. Kuiva, puhdas mehiläisvaha säilyy kymmeniä vuosia, kun suojaat sen tuhoeläimiltä. Kylmässä mehiläisvahan pintaan muodostuu usein härmää, jonka saa tarvittaessa pois lämmittämällä vahaa hieman.

lihapon, ja tymolin lisäksi. Turkilaisen tutkijan mukaan Turkissa tarhaajat käyttävät ainakin kolmea kemikaalia, joista ainakin kahdelle on varroa jo hyvin monin paikoin kehittänyt resistenssin. Paras lääke varroataistelussa on se, että tuntee ja tietää punkkisaastuksen tason, jolloin voi arvioida käyttämiensä torjunta-aineiden tehokkuutta. Varmasti turhia torjuntajauhoja tehdään paljon. Apimondian retkellä vierailimme pakkaamossa, jossa oli valtava oma laboratorio. Jäämätutkimukset olivat siellä yksi tärkeä osa analyyseistä, joita saapuvalla hunajalle tehdään. Pakkaaminen aloitetaan vasta, kun analyysitulokset ovat kunnossa.

Oma vaha talteen

Muun muassa varroantorjunta, mahdolliset lääkkeet ja viljelyssä käytetyt torjunta-aineet tuottavat kemikaalijäämiä mehiläispesän tuotteisiin. Mehiläisvaha ja varsinkin vahaväärännökset ovat puhuttaneet Euroopassa viime aikoina. Oman vahan kierrättäminen takaisin tarhaukseen joko yksin tai naapuritarhaajien kanssa yhteistyössä on työn alla myös naapurimaassamme Ruotsissa. Siellä tarhaajia neuvotaan sulattamaan omat romuvahansa ja teetättämään pohjukkeet oman tarhan vahasta. Suomessa tarhaajat ottavat jo hyvin vahansa

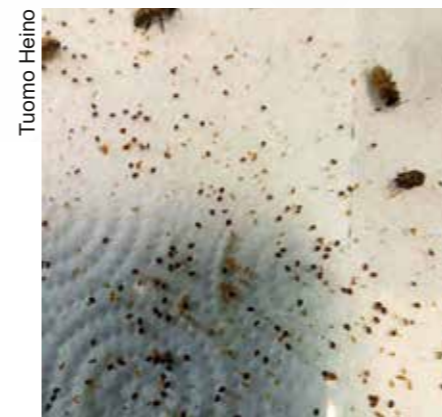
talteen, mutta varmimmin oman vahan saa takaisin pohjukkeina, kun kerää vähintään 100 kilon erän vahaa. Vahaväärennöksistä voi lukea tarkemmin **Lassi Kaukon** artikkelista toisaalla tässä lehdessä.

Vaha yhteiskunta selviää talvesta

Suomessa pitkäaikainen talvikuoleisuus mehiläispesillä on noin 15 prosenttia. Hyvän talvehtimisen perusedellytyksiä ovat vahva yhteiskunta, hyvät ruokavarat ja riittävä varroantorjunta. Suuri vaikutus on myös pesäkalustolla, josta kosteuden on päästävä poistumaan, sekä pesän häirinnän estämisellä (kuva 1). Sääkin vaikuttaa talvehtimiseen, mutta kun kaikki muut asiat ovat kunnossa, sään vaikutus ei ole ratkaiseva.

Jos pesiä kaikesta huolimatta kuolessa talven aikana tai joudut syksyllä yhdistämään pesiä, kirjaa kaikki tapahtumat ylös. Yritä myös keväällä tutkia syy pesätappioihin. Pyydä tarvittaessa apua.

Toukokuussa avautuu COLOSS-talvitalviopiskely, joka on helppo ja nopea täyttää, kun tiedot on kirjattu muistiin. Kaikki tulokset ovat arvokasta tietoa kansainvälisessä hankkeessa, jossa seurataan talvitalviopioita maailmanlaajuisesti.

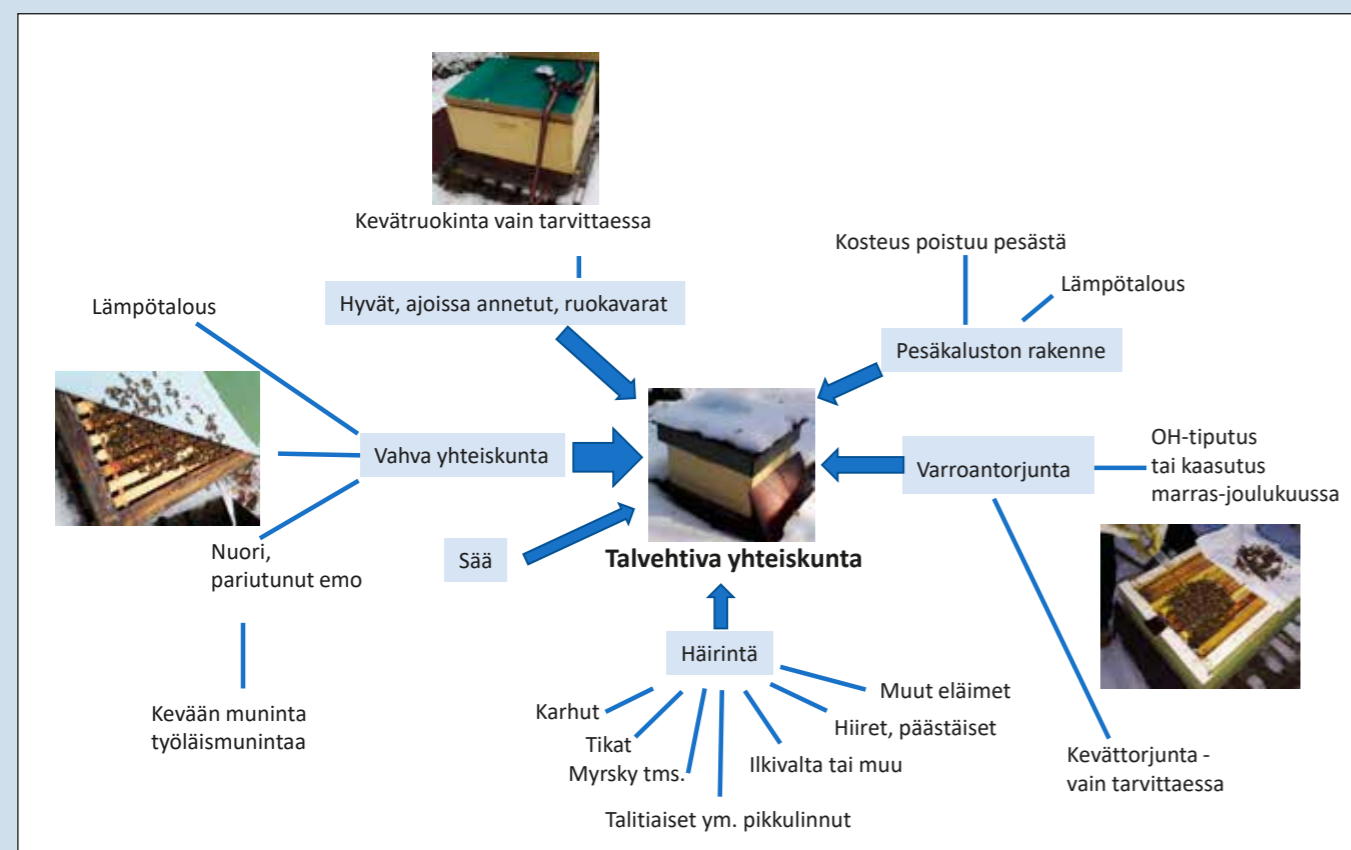

Tuomo Heino

Huolestuttavia havaintoja oksaalihappotorjunnasta kaasuttamalla. Samalla tarhalla toiseen pesään tehty torjunta kaasuttamalla ei pudottanut punkkeja, mutta torjunta oksaalihappoa tiputtamalla pudotti punkkeja suorastaan huolestuttavan määrän.

Kuvassa esimerkki oksaalihappotipputuksella pudonneista punkkeista. Pari muutakin kokenuutta tarhaajaa on tehnyt saman suuntaisia havaintoja. Tämä erittäin tärkeä havainto vaatii lisätutkimusta. Muista seurata torjuntajauhojen tehoa. Seuraa myös toukokuussa (sikiöinnin lähdeyttä hyvin käyntiin) parin viikon aikana pohjalta pudonneita punkkeja, niin tiedät punkkisaastuksen tason pesissasi.

Maritta Martikkala

Kuva 1. Mehiläisten hyvään talvehtimiseen vaikuttavia tekijöitä